

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 11:00 uur d.d. 25 juni – 11:00 uur d.d. 28 juni

5.1.2e | Directie Communicatie. Vragen? Mail naar 5.1.2e@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Gespecialiseerde behandelcentra-patiënten 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden van getroffen (arbeids)experts en vakbonden Stichting Open Nederland CoronaCheck-app gebruikers 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Epidemiologen met zorgen over de Delta-variant

Samenvatting en karakterisering van de berichtgeving

- 'Het land is weer open', zo vatten media afgelopen weekend samen. Exemplarisch daarvoor zijn de duizenden mensen die live in de kroeg de roemloze aftocht op het EK van het Nederlands Elftal (0-2 tegen Tsjechië) hebben aanschouwd. Op 1,5m afstand en op een stoel, maar de 'nieuwe fase in de crisis' was desalniettemin direct zichtbaar. Ook in de clubs en discotheken konden mensen na 16 maanden weer feesten tot diep in de nacht -zonder beperkingen mocht er weer worden gejuicht, geknuffeld en gefeest. De ervaringen zijn positief, hoewel het wel weer even druk was als voor corona op de SEH: uitgaanspubliek dat te veel druks of drank op had. "De drukste nacht sinds tijden", aldus HMC Westeinde.
- Media berichten over het eerste weekend van Testen voor Toegang en stellen dat het 'allerminst vlekkeloos' verliep (NOS). De Telegraaf spreekt verder van een 'feestweekend met rafelrand' door testuitslagen die lang op zich lieten wachten, een 'haperende' CoronaCheck-app die geen QR-code kon inladen en afgelaste evenementen als resultaat. Stichting Open Nederland stelt in een reactie dat het weekend 'niet als gehoopt' is verlopen en dat een hackpoging op vrijdagmiddag de oorzaak van de problemen was. Ook verschijnen er gedurende het weekend berichten dat er op allerlei manieren 'gesjoemeld' zou zijn met testbewijzen. Zo meldt NH Nieuws dat een verslaggever bij een teststraat meteen werd gekoppeld aan een negatief testbewijs toen ze klaagde dat ze na een dag wachten haar testuitslag nog niet had. Daarnaast verschijnen er op social media berichten van mensen die aangeven binnen te zijn gekomen door een QR-code van een vriend te screenshotten.
- Media nemen de voorbeelden uit enkele andere landen waar versoepelingen worden teruggedraaid als aanleiding om het gevaar van de Delta-variant te duiden. In Nieuwsuur zegt Epidemioloog Alma Tostmann zich 'te verbazen' over de versoepelingen. Volgens Tostmann zou de regering er goed aan doen 'meer te hameren' op de maatregelen die nog wel van kracht zijn: bron -en contactonderzoek, testen bij klachten en testen na terugkomst uit risicogebied. "Ik heb het gevoel dat die belangrijke boodschap ondergesneeuwd raakt in de vreugde van de versoepelingen."
- De 'terugkeer naar kantoor' zorgt dit weekend en op maandag voor opvallend veel artikelen en reportages en lijkt omschreven te worden als een 'ondergeschoven kindje' -Telegraaf noemt de versoepeling voor werkend Nederland 'misschien wel de belangrijkste in de afgelopen anderhalf jaar'. Media spreken met verschillende (arbeids)experts en vakbonden om de implicaties van de terugkeer naar kantoor helder te krijgen. De meest in het oog springende is de waarschuwing van arbeidsorganisatie-expert Caroline Berghs en bedrijfsarts in opleiding Marleen van Houts van het Zorg van de Zaak Network. Zij voorspellen in De Telegraaf dat werkgevers die van hun werknemers eisen dat ze alle dagen weer op kantoor zijn, 'geheid te maken krijgen met een toenemend ziekteverzuim'.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

- Media markeren zaterdag dat het RIVM voor het eerst sinds 7 september geen Covid-19-dode hoefde te melden.

Informatiebehoefte

- Volgens de Volkskrant rukt Nederland op naar de topositie in de vaccinatie-ranglijst van de EU. De klim is volgens de krant te verklaren door de hoge vaccinatiebereidheid die in deze fase van de prikcampagne van het grootste belang is.
- Het was dit weekend op de spoedeisende hulp net zo druk als voor corona. Vooral uitgaanspubliek dat te veel drugs of drank had gebruikt. Bij de spoedeisende hulp van HMC Westeinde was het 'de drukste nacht sinds tijden'.
- Farmaceut AstraZeneca is begonnen met een test voor een aangepaste versie van zijn coronavaccin. Het nieuwe vaccin is aangepast op basis van de Beta-variant van het coronavirus, die als eerste opdook in Zuid-Afrika.
- Bondskanselier Angela Merkel wil voorkomen dat Britten naar de EU kunnen reizen, ongeacht of zij zijn gevaccineerd. Volgens The Times wil Merkel het VK aanmerken als "land van zorg" omdat de deltavariant van het virus daar oprukt.
- Uit [onderzoek](#) van de RUG, het UMCG en het RIVM blijkt dat dertigminners de grootste mentale klap kregen tijdens de lockdown. De precieze oorzaken hiervan zijn niet helemaal helder, maar volgens hoofdonderzoeker bij de RIVM-gedragsunit Marijn de Bruin lijkt de zwaarte van de lockdown effect te hebben gehad: "Je ziet op de momenten dat de maatregelen aantrekken, het psychisch welbevinden afnemen en de eenzaamheid toenemen."
- Uit onderzoek blijkt dat de vaccins van Pfizer en Moderna in zeer zeldzame gevallen bij jongeren tussen de 12 en 18 een hartontsteking kunnen veroorzaken. Het treedt over het algemeen op na de tweede prik en geneest in de regel snel.
- Via de corporate kanalen van VWS vragen over de maatregelen. 'Hoe het zit met de precieze regels over het reizen en quarantaine (vooral vanuit de UK)?'. Ook vragen mensen zich af voor welke locaties de mondkapjesplicht nog geldt.
- Ook vaccinatievragen op de corporate kanalen: 'Ik heb corona gehad, hoeveel prikken moet ik?'; 'Als ik X dagen geleden ben gevaccineerd en een test doe, is die dan positief?'; 'Moet ik nog een mondkapje als ik volledig ben gevaccineerd?'

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- Mensen zijn massaal het nachtleven ingedoken afgelopen weekend. Op sommige plekken was het te druk en moest de politie ingrijpen.

Betekenisgeving

- De Telegraaf meldt dit weekend dat het inhalen van 1,5 miljoen door corona gemiste afspraken en operaties op problemen dreigt te stuiten. Ziekenhuizen kampen met te weinig personeel, een hoog ziekteverzuim en een stuwmeer aan vakantiedagen; operatiespreiding in de regionale ziekenhuizen en weekeindoperaties liggen in het verschiet. De **gespecialiseerde behandelcentra** lopen daarbij tegen de grenzen van hun mogelijkheden aan. Zelfstandige Klinieken Nederland-woordvoerder Herman Nieuwenhuis: "We kunnen 150.000 extra patiënten per jaar erbij behandelen als we opschalen".
- Bij Nieuwsuur aandacht voor het gevaar van de Delta-variant en het terugdraaien van versoepelingen in enkele andere landen. **Epidemioloog Alma Tostmann** (Radboudumc) maakt zich zorgen over de genomen maatregelen: "Het verbaast me dat er zo'n groot pakket aan maatregelen in één keer is ingevoerd." Volgens Tostmann zou de regering er goed aan doen meer te hameren op de maatregelen die nog wel van kracht zijn. "Het vangnet wat we nu hebben is BCO, testen bij klachten en testen als je terugkomt uit risicogebied. Ik heb het gevoel dat die belangrijke boodschap ondergesneeuwd raakt in de vreugde van de versoepelingen." Ook mondkapjes zouden moeten blijven.
- **Nachtclubs** pleiten ervoor toegangstesten snel te laten vervallen. Door de testverplichting zullen jongeren mogelijk besluiten een clubavond te laten schieten of ze melden zich met het verkeerde toegangsbewijs aan de deur. Ook vragen de clubeigenaren zich af of er wel voldoende testcapaciteit is, zeker als straks ook het festivalseizoen weer losbarst.
- Volgens de **branchevereniging Binnenklimaat Nederland** hebben scholen tijdens de lockdown te weinig gedaan om de ventilatie op orde te krijgen voor het moment dat ze weer open mochten. Zo zijn er opdrachten uitgesteld waardoor een grote achterstand met de installatie van deze systemen zou zijn ontstaan.
- De **Landelijke Studentenvakbond (LSVb)** noemt het 'essentieel' dat hogescholen en universiteiten in september weer helemaal heropenen en dat studenten volledig fysiek onderwijs krijgen.
- Volgens **Willem Woelders, nationaal commandant voor de coronacrisis bij de politie**, heeft het 'geen prioriteit' om te gaan handhaven op de afstandsregels. Het is aan mensen zelf zich aan de regels te houden, en er is geen capaciteit voor.
- Een derde van het **Hart van Nederland-panel** vindt dat de mondkapjesplicht te vroeg is afgeschaft. Met name oudere Nederlanders menen dat het kabinet de mondkapjesplicht nog niet had moeten opheffen. Onder vijftigplussers is de steun voor de maatregel het grootst: 42% vindt dat de versoepeling te vroeg komt. Jongeren onder de dertig staan daarentegen in grote getalen (71%) achter de afschaffing.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge geeft men aan niet te snappen waarom je thuis nog zoveel afstand moet houden als je weet dat iedereen gevaccineerd is. Ook snapt men niet waarom mensen die net het Janssen-vaccin hebben gehad al meteen een vaccinatiebewijs krijgen, terwijl er dan nog geen bescherming is.

Problemen Testen voor Toegang

- Media doen uitgebreid verslag van het eerste weekend waarin de clubs weer open zijn. Verslaggevers gaan op pad en praten met mensen in onder andere Amsterdam, Utrecht en Zwolle, die voor het eerst in vijftien maanden weer 'de nacht van hun leven' hebben. Zoals de NOS concludeert verliep het weekend 'allerminst vlekkeloos'. De Telegraaf spreekt verder van een 'feestweekend met rafelrand' door testuitslagen die lang op zich lieten wachten, een 'haperende' CoronaCheck-app die geen QR-code kon inladen en afgelaste evenementen als resultaat. RTL Nieuws spreekt in een reportage dan ook van een 'gefrustreerd' uitgaanspubliek. **Stichting Open Nederland** laat in een reactie weten dat het weekend 'niet als gehoopt' is verlopen en dat een hackpoging op vrijdagmiddag de oorzaak van de problemen was. De problemen zorgden er volgens de Volkskrant voor dat de regels minder streng werden gehandhaafd. Ook verschijnen er gedurende het weekend berichten dat er op allerlei manieren 'gesjoemeld' zou zijn met testbewijzen. Zo mochten bezoekers bij de TT Assen, die hun testuitslag niet op tijd hadden, naar binnen met alleen een bewijs van de testafpraak. Ook meldt NH Nieuws dat een verslaggever bij een teststraat meteen werd gekoppeld aan een negatief testbewijs toen ze klaagde dat ze na een dag wachten haar testuitslag nog niet had. Daarnaast verschijnen er op social media berichten van mensen die aangeven binnen te zijn gekomen door een QR-code van een vriend te screenshotten. Uit de berichtgeving van Trouw blijkt echter dat dit met een goede controle niet zou moeten kunnen. Een woordvoerder van Stichting Open Nederland laat in een reactie weten de signalen serieus te nemen en hiermee bezig te zijn.
- **Koninklijke Horeca Nederland-directeur Dirk Beljaarts** geeft aan 'over het algemeen tevreden' te zijn over afgelopen weekend, maar wel verbeterpunten te zien. Zo waren er vrijdag problemen met het testen waardoor enkele nachtclubs niet op volle capaciteit open konden. Een ander punt is dat bedrijven per dag moeten kiezen of ze met of zonder testen opengaan. Dit levert problemen op voor bedrijven die in de avond overgaan in een caféssetting. Beljaarts pleit ervoor dat deze regel wordt aangepast.
- Via de social mediakanalen van minister De Jonge en de corporate kanalen van VWS veel berichten over Testen voor Toegang en de CoronaCheck-app. Zo zijn er signalen dat het testresultaat te laat of helemaal niet binnenkomt en dat mensen hun QR-code niet kunnen ophalen wanneer ze 1X zijn gevaccineerd. Aan de andere kant geven mensen aan dat de QR-codes gedeeld worden, zodat ook mensen die zelf geen coronabewijs hebben wel naar binnen kunnen.

Vaccinatiecampagne

- In een [interview](#) met NOS pleiten **Jaap van Dissel** en **Jaco Wallinga** voor het vaccineren van alle 12 t/m 17-jarigen. Door de Delta-variant kan de R-waarde deze winter in het meest ongunstige scenario boven de 1 uitkomen; het vaccineren van deze groep is een van de te nemen maatregelen daartegen.
- In reactie of het raadzaam is kinderen te vaccineren geeft **kinderarts Patricia Bruijning** aan lange tijd te hebben gedacht dat een zorginfarct uit zou blijven bij een vaccinatiegraad van 85% waardoor het vaccineren van kinderen niet noodzakelijk is. Met de opkomende Delta-variant geeft Bruijning aan nu te vrezen dat we het dit najaar 'niet gaan redden' zonder meer vaccinaties of nieuwe maatregelen.
- In een [reconstructie](#) van de derde golf door AD dit weekend zeggen betrokkenen (waaronder ministers) dat Nederland heeft onderschat om geen 'symbolische eerste prik' te zetten zoals andere landen. "Het exacte moment van beginnen maakt op termijn epidemiologisch niets uit, maar we hebben qua beeldvorming onderschat wat dit betekent", zegt een minister. "Inmiddels lopen we volmaakt in de pas, laatst prikten we zelfs het meeste weg in een week. Maar het beeld van die trage start kleeft er nog altijd aan."
- Er zit te weinig lijn in de vaccinatiezorg voor mensen met een verhoogd medisch risico. De richtlijnen zijn te vaag en de zorg is te versnipperd, schrijft **Zorginstituut Nederland** in een rapport dat minister Van Ark vrijdag aan de Tweede Kamer heeft gestuurd. (NB: Het rapport gaat over alle vaccinaties, niet per se over de inenting tegen het coronavirus.)
- Trouw stelt de vraag 'of het Janssen-vaccin voldoende bescherming biedt tegen de nieuwe variant'. Het antwoord op die vraag volgens de krant: 'we weten het nog niet'. **Hoogleraar vaccinologie Anke Huckriede** (RUG) noemt dit 'logisch'. "De deltavariant is vrij nieuw en in de gebieden waar die nu veel voorkomt, is het vaccin van Janssen niet gebruikt." Ze pleit voor voorzichtigheid en dat vakantie-terugkeerders zich laten testen, ook zonder klachten.
- In een [interview](#) met AD gaat **CBG-voorzitter Ton de Boer** o.a. in op desinformatie en het belang van er tegenoverzetten van feiten. Het CBG moet daarbij 'proactief' zijn.

Terug naar kantoor

- De 'terugkeer naar kantoor' zorgt dit weekend en op maandag voor opvallend veel artikelen en reportages en lijkt omschreven te worden als een 'ondergeschoven kindje' -Telegraaf noemt de versoepeling voor werkend Nederland 'misschien wel de belangrijkste in de afgelopen anderhalf jaar'. Media spreken met verschillende (arbeids)experts en vakbonden om de implicaties van de terugkeer naar kantoor helder te krijgen.
- Zo voorspellen **arbeidsorganisatie-expert Caroline Berghs** en **bedrijfsarts in opleiding Marleen van Houts van het Zorg van de Zaak Netwerk** in Telegraaf dat werkgevers die van hun werknemers eisen dat ze alle dagen weer op kantoor zijn, 'geheid te maken krijgen met een toenemend ziekteverzuim'. Volgens Bergh wijzen alle internationale onderzoeken uit dat we door thuiswerken productiever zijn geworden: "Werknemers ervaren minder stress als het gaat om de kinderen ophalen, mantelzorg, er is geen filestress, het aantal ziekmeldingen vanwege die inspanningen is drastisch gedaald." Terug op kantoor wordt die balans weer verstoord en zal men zich vaker ziek melden. Zeker als het werken op kantoor acuut en ondoordacht wordt ingevoerd, zo verwacht Van Houts.
- **Psycholoog Thijs Launspach** benoemd in zijn AD-column 'Mix kantoor en thuis niet ideaal' dat het vervallen thuiswerkadvies redelijk onverwacht kwam: "Oh ja, trouwens, die mondkapjes en dat thuiswerken, dat hoeft straks ook niet meer!", zo schrijft hij. Volgens hem klinkt dat hybride werken mooi, "maar moet er nog veel worden uitgevogeld om te zorgen we er niet het slechtste van beide werelden mee krijgen." Want volgens **CNV-voorzitter Piet Fortuin** is het voor veel werknemers onduidelijk wie wanneer naar kantoor kan komen: "Veel bedrijven hebben dat nog niet op orde. Dit vraagt om een actief beleid van leidinggevend, om te voorkomen dat straks iedereen voor de deur staat."
- Veel [vragen](#) 'of we strak ook echt naar kantoor gaan?' Volgens **AWVN-woordvoerder Jannes van der Velde** verwacht dat bedrijven het de komende tijd heel voorzichtig en rustig aan gaan opbouwen: "Het is niet zo dat nu de sluisen zijn opengegaan we maandag met z'n allen op hetzelfde moment in diezelfde treincoupé of met z'n allen in de auto weer naar kantoor gaan". Ook zou het volgens hem niet verstandig zijn om allemaal tegelijkertijd te willen terugkeren: "Niemand zit te wachten op wederom draconische maatregelen". **FNV-woordvoerder José Kager** verwacht dat de terugkeer heel geleidelijk zal gaan: "De zomervakantie is sowieso een periode dat het minder druk is op kantoor".
- **Filosoof en re-integratiespecialist Betsy van Oortmarsen** zegt in Trouw het 'onverstandig' te vinden om op de werkvloer terug te gaan naar het oude normaal. Haar advies is om vandaag (maandag) meteen het gesprek aan te gaan en het erover te hebben: "De mal van voor de crisis past niet meer, mensen blijken uiteenlopende werkstijlen te hebben ontwikkeld" en waarschuwt: "Je kunt aan het werk gaan, maar bedenk: volledige re-integratie na ziekte duurt vaak net zolang als het verzuim. Dus neem ook voor deze terugkeer de tijd."
- In de Volkskrant een [reportage](#) over 'het grote terugkeerexperiment van vandaag, na het grootste thuiswerkexperiment uit de moderne geschiedenis'. **Onderzoeker Wim Pullen van het kenniscentrum CFPB van de TU Delft** verwacht niet dat we straks weer hele werkwerken in de kantoortuin zullen slijten. Volgens **Universiteit Leiden-organisatiepsycholoog Aukje Nauta** heeft het ook nadelen om niet naar kantoor te gaan: "Uit onderzoek blijkt dat als je meer dan de helft van de tijd thuiswerkt, dat ten koste gaat van relaties en promotiekansen." En uit een [BNR-rondgang](#) langs grote werkgevers (Unilever, Aegon, Shell, ING en ABN Amro) blijkt dat corporaties terughoudend zijn met opschalen: 'Voor de helft weer naar kantoor is nog een stap te ver'. Hoeveel dagen de medewerkers gemiddeld weer op de werkvloer mogen 'bivakkeren', verschilt per corporatie. BNR-journalist Julia Bokdam: "De zomerperiode wordt gebruikt om te testen wat wel en niet werkt. Het doel is dan om in september voor de helft thuis en voor de helft op kantoor te gaan werken".